

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput CXXIX. Homicida tenetur per preces, sacrificia, & alia opera pia, pro
posse resarcire damnum spirituale satisfactionum, saltem juxta
æstimationem verisimilitudinis earum, quas occisus per se, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

factiones æquivalentes vitæ, idque possit cum minori suo damno, quàm subire deberet, in hypothesi quòd talis daretur medicina, non est cur ad id non teneatur: maximè cum injustè auferendo ipsi vitam, injustè abstulerit facultatem pro seipso personaliter satisfaciendi; pro qua iniustitia ad restitutionem in isto ordine tenetur, uti proximè dicturi sumus.

¶ 39. 4.º: per injustam ablationem vitæ, vel membrorum, occiso vel mutilato personalem fecit injuriam & offensam reparabilem, si non pecuniâ, saltem humiliatione, veniæque petitione, honorificis obsequiis, aliisque submissionis signis, aptis ad placandum offensum. Ad id ergo ex iustitia tenetur, quamdiù offensus vivit, ad tantum utique se humiliandum infra ipsum, quantum occidendo, vel mutilando ipsum contempsit, & supra ipsum se extulit. Vel certè, si conditio personæ quæ offendit, non ferat ista humiliationis signa, & offensus placari possit re-compensatione pecuniariâ, saltem hoc modo, velut quodam submissionis argumento (quo se offendisse fateatur) offensum ante mortem placare tenetur, uti docent sanctus Anselmus, & sanctus Antoninus n. 1251. referendi. Et ratio est, quia quemadmodum occisor, vel mutilator teneretur honore, vel pecuniâ vitam, vel membrum ablatum restituere, si posset; sic tenetur honore, vel pecuniâ offensum placare, offensamque ipsi illatam tollere, si possit; tamen si non teneatur determinatè ad placationem pecuniariam, si possit, & velit placare per honorariam. Quia nemo satisfacere tenetur in bonis inæqualibus, & inferioris ordinis, dum vult, & potest in bonis æqualibus, & ejusdem ordinis. Et quamvis per dictas humiliationes non restituatur damnum vitæ; restituitur tamen damnum offensæ, & despectus personæ occisæ, sive restituitur damnum vitæ, non quâ damnosum in ordine vitæ, sed quâ offensivum, despectivum, & injuriosum personæ occisæ. Quæ tamen offensæ, quia personalis est, & restitutio pro offensæ seu injuria personali faciendâ non est nisi personæ offensæ; restitutio ista soli occiso (quamdiù vivit) vel mutilato faciendâ est, non hæredibus.

¶ 40. Istæ rationes videntur mihi valdè probabiles, reddereque sententiam Veterum saltem æquè probabilem, atque est sententia Modernorum: maximè cum per eas facile sit occurrere rationibus pro ea adductis. Unde cum saltem dubium sit, an homicida, vel mutilator ad istam non teneatur, in ejusmodi dubio quod tutius est sequendum, uti demonstravimus to. 1. agendo de conscientia dubia.

¶ 41. Dixi, per rationes hujus sententiæ facile occurrere rationibus in contrarium adductis: utpote quæ solum probant pro damno vitæ, vel membrorum, restitutionem non esse fa-

ciendam in pecuniâ, quando per eam non potest procurari bonum æquivalens damno illato; secus, dum potest. Vel solum probant restitutionem in pecuniâ, vel honore non esse faciendam pro damno vitæ, vel membrorum, secundum se præcisè: secus pro annexa isti damno injuria & offensæ personæ occisæ, vel mutilatæ: cum offensæ ista ad æqualitatem reparabilis sit, etiam in suo ordine, ut supra. Hæredes tamen defuncti pro ea satisfacere non tenentur: eò quòd merè personalis sit, tam activè, quàm passivè.

Nec locus allegatus ex Exodi 21. contra hanc sententiam concludit: quia nihil pro nec contrà dicit. Imò aliquid dicit pro: si quidem compensationem pro mutilatione in alio bonorum genere faciendam dicit, dum in eodem non potest. *Siquis percusserit oculum servi, vel ancillæ, & luscus eos fecerit, dimittat eos liberos, pro oculo quem eruit.*

CAPUT CXXIX.

Homicida tenetur per preces, sacrificia, & alia opera pia, pro posse resarcire damnum spirituale satisfactorium, saltem juxta estimationem versimilitudinis earum, quas occisus per se, vel per alios, erat versimiliter facturus, si non fuisset occisus.

Ita sentio cum Petro Navarra, & aliis, contra Lessium, Amicum, & Dicastillum. Et ratio est, quia homicida injustè privavit occisum facultate similibus operum versimiliter præstandorum; est proinde causâ injusta spiritualium istorum damnorum, perinde ac temporalium. Quemadmodum ergo tenetur ex iustitia pro posse reparare omne damnum temporale emergens ex injusta sua occisione; ita & omne damnum spirituale inde pariter emergens, saltem reparabile.

Hinc solvitur casus sequens: Considerat Petrus testamentum, quo statuebat, ut ex annua pensione, quam exacturus erat super censu suo vitalitio, centum Missæ pro ipso celebrarentur, sed ante finem anni illius injustè occisus est à Paulo. Et ista occisio causâ fuit, quòd, defectu pensionis, quæ ipsius morte cessavit, Missæ non fuerunt celebratæ. Teneatne Paulus curare, ut Missæ istæ pro Petro celebrarentur?

Respondeo affirmativè cum Salonio apud Cardinalem de Lugo disp. 11. sect. 1. n. 3. Si enim officii restituere teneris temporale damnum, quod injustè tuâ causâ invitus incurrit; cur restituere non teneris spirituale damnum, quod injustè tuâ causâ invitus incurrit?

At (inquit Lessius) 1.º. determinari non potest quantum in hoc genere restitui debeat. 2.º. restitutio fieri non potest pro bonis spiritualibus ut meritoris: cum unius creaturæ merita ab ipsa alteri nequeant dari; nec fieri debet pro iis ut satisfactoris: quia

quia imprimis non constat, an occisus indigeat satisfactione; nec constat quod opera satisfactoria ipse fecisset; si vixisset; nec quod satisfactio homicidæ pro ipso sit ipsi profutura.

2246 Ad 1um, respondeo, determinationem fieri posse & debere juxta æstimationem verisimilitudinis, &c. ut supra.

Ad 2um, dicendum, quod dum non constat an indigeat, sed dubium est; periculum esse ne indigeat, imò (à communiter accidentibus) præsumendum quod indigeat: præsumendum enim quod tutius est, ut securius remedium apponatur. Quare etiam in dubio, an pro se satisfactiones ipse fecisset, si vixisset, vel an satisfactio pro ipso sit ipsi profutura, in favorem ipsius præsumendum est; non solum quia in dubio præsumendum in favorem innocentis, potius quam nocentis; sed & quia ubi de contrario non constat, de nullo piè defuncto præsumendum, quod satisfactio pro ipso ipsi non proderit. Et ideò pro omnibus fidelibus defunctis orandum, & sacrificium satisfactorium Missæ, orationum, & elemosynarum offerendum, ut Augustinus dicit. Accedit quod de nullo fidei præsumendum, quod se neglexisset, si vixisset, & occisus habet jus, ne de ipso malè judicetur, præsumaturque seipsum neglecturus. Quia ergo injustè privatus est facultate pro se satisfaciendi, jus habet ut sibi recompensetur satisfactioe alienà, sibi verisimiliter profutura.

CAPUT CXXX.

Homicida, mutilator, vulnerator injustus, citra omne dubium, restituere tenentur temporalia omnia damna realia, ex homicidio, mutilatione, vulnere secuta.

2247 **R**estituere (inquam) tenentur expensas omnes curationis, lucra inde cessantia, damna emergentia, &c. juxta cap. si culpa de injur. & damno dato. Cum enim refarcibilia sint per bona ejusdem ordinis, ab eo refarciri debent, qui occidendo, mutilando, vulnerando, eorum causa fuit efficax injusta. Restituendæ tamen non sunt expensæ funeris ordinariæ (quia ex occisione non proveniunt) benè extraordinariæ, siquæ ratione hujusmodi occisionis fieri debuerint solito majores.

2248 Porro licet aliqui velint, æstimationem lucrorum cessantium faciendam esse usque ad sexagesimum ætatis annum; meliùs id relinquitur æstimandum judicio prudentum arbitratorum, consideratà hominis occisi ætate, valetudine, robore, in agendis dexteritate, laborandi assiduitate, &c. necnon rerum ejus statu, modo vivendi ac negotiandi, deductis quidem expensis, quas ad lucrandum fuerat facturus; sed non deductà æstimatione laboris ad id impendendi (ut benè Lessius, & alii communiter, contra

Molinam, Rebellium, &c.) præsertim si occisus homo erat mæchanicus, qui laborare maluisset, quàm lucrum vel ex parte perdere. Enimverò tunc æquum non est deducere æstimationem laboris: cum injustè ab eo fuerit impeditus; & alioqui mæchanico vix unquam aliquid restituendum esset: cum lucrum ipsius ut plurimum non excedat æstimationem laboris. Et sicut opificem injustè privans instrumento, quo sibi & familia suæ victum laborando comparabat; secundum omnes, tenetur ad totum damnum, non obstante cessatione laboris; ita & injustè privans ipsum facultate laborandi.

Cæterum quia arbitri, quamlibet prudentes, vix unquam, aut ne vix quidem præcisam facere possunt æstimationem dîctorum damnorum, nec præcisè taxare quantum de jure sit restituendum; omninò expedit, ut pro eorum æstimatione compositio fiat inter partes.

Itaque si interfectus sustentabat aliquas per- 1249
sonas, ut patrem, filios, uxorem, & hujusmodi, operibus manuum suarum, tenetur interfectus omninò illis ad tantum, quantum illis ab-
stulit subsidii, propter occisionem ejus, ait sanctus Antoninus p. 2. tit. 2. c. 2. §. 2. Et si interfectus favorem obtinebat Principis, vel Magnatis, à quo verisimiliter in mundo erat admodum promovendus, interfectus tenetur restituere quanti spes illa probabilis æstimatur à viris prudentibus. Si Advocatus, Medicus, vel artifex, qui lucrabatur ultra expensas necessarias pro sua suorumque sustentatione; interfectori incumbit obligatio restituendi omnem valorem lucri quod fecisset, deductis expensis, ut supra. Si homo erat de negotiis suis admodum sollicitus, & in statu defendendi se fortiter contra injustas lites, quæ ipsi potuissent intentari, ipso verò interfecto, vidua ipsius, vel filii, sese defendere non valentes, item amiserint magni momenti, justitia postulat damnum istud emergens reparari secundum æstimationem sollicitudinis & industriæ, quæ istis in circumstantiis ab interfecto adhibita fuisset. Si denique interfectus obtinebat officium valde lucrosum, interfectus non solum restituere debet lucrum quod inde comparasset, sed & illud quod verisimiliter sibi & familiae acquisisset, officium illud vendendo, vel filiis, aut aliis relinquendo. Quia interfectus omnium lucrorum istorum cessantium causa est injusta.

Addit S. Antoninus loco citato, cum Sco- 1250
to, quod restitutio pro mutilatione debet respondere non solum damno, quod quis intulit per mutilationem, pro toto tempore futuro, quo usus quis fuisset membro abscisso, sed etiam expensis appositis in curatione, ut habetur cap. si culpa de injur. & damno dato. Et ultra hoc tenetur ad placationem læsi, quantum in ipso est. Per quod confirmat id quod n. 1240. diximus, sicut & id ipsum